

NÂNG CAO VAI TRÒ, TRÁCH NHIỆM CỦA ĐỘI NGŨ NHÀ GIÁO QUÂN ĐỘI XỨNG TẦM NHIỆM VỤ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO GIAI ĐOẠN CÁCH MẠNG MỚI

BÙI VĂN MẠNH (*)

Tóm tắt: *Đội ngũ nhà giáo quân đội có nhiệm vụ giáo dục, đào tạo nguồn nhân lực đủ phẩm chất và năng lực chuyên môn, đáp ứng yêu cầu xây dựng quân đội vững mạnh toàn diện, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Trước tình hình thế giới và khu vực đang có những diễn biến phức tạp, nhiệm vụ của quân đội càng trở nên quan trọng đòi hỏi các nhà trường quân đội phải đề cao vai trò, trách nhiệm của nhà giáo, không ngừng nâng cao chất lượng đào tạo xứng tầm với nhiệm vụ giáo dục, đào tạo giai đoạn mới.*

Từ khóa: Nhà giáo; nhà trường quân đội; vai trò, trách nhiệm.

Abstract: *Military educators are responsible for educating and training qualified human resources and improving their professional capacities to meet the requirements on building up a comprehensively strong army and fulfilling the tasks of protecting the Fatherland of the Socialist Republic of Vietnam. Facing complex developments across the world and regions, the mission of the military is becoming increasingly important, requiring military schools to enhance the role and responsibilities of educators and constantly improving their qualifications to adapt to their education and training tasks in the new period.*

Keywords: *Educators; military schools. role and responsibilities.*

Ngày nhận bài: 25/8/2023

Ngày biên tập: 19/9/2023

Ngày duyệt đăng: 19/10/2023

1. Vai trò, trách nhiệm của đội ngũ nhà giáo quân đội

Chăm lo xây dựng, phát triển đội ngũ nhà giáo trong hệ thống giáo dục quốc dân là chủ trương đúng đắn, nhất quán của Đảng và Nhà nước ta. Trong giai đoạn cách mạng mới, lĩnh vực giáo dục, đào tạo (GDĐT) tiếp tục được Đảng và Nhà nước ta xác định là khâu đột phá, tạo động lực thúc đẩy đất nước phát triển theo các mục tiêu đã đề ra: “Cùng với đề cao vị trí, vai trò, trách nhiệm xã hội, cần đổi mới mạnh mẽ chính sách đãi ngộ, chăm lo xây dựng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý là khâu then chốt”⁽¹⁾.

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh từng khẳng định: “Nghề thầy giáo rất là quan trọng, rất là vẻ vang”⁽²⁾. Nhà giáo quân đội mang một trọng trách là đào tạo ra các thế hệ cán bộ cho Đảng, Nhà nước và Quân đội “vừa hồng”, “vừa chuyên”,

là “đào tạo những người kế tục sự nghiệp cách mạng to lớn của Đảng và Nhân dân ta...”⁽³⁾. Khác với vị trí xã hội của những ngành nghề khác ở chỗ, nhà giáo quân đội không trực tiếp sản xuất ra của cải vật chất nhưng lại có liên quan mật thiết đến an ninh, an toàn, hòa bình, ổn định của đất nước và góp phần tạo ra những yếu tố cần thiết để có thể sản xuất ra của cải vật chất cho xã hội; đó là tạo ra những lớp người trưởng thành, có bản lĩnh chính trị vững vàng, có tư tưởng tiến bộ, mang bản chất giai cấp công nhân, luôn giữ gìn hòa bình cho đất nước, sẵn sàng đấu tranh bảo vệ Đảng, bảo vệ Nhà nước và Nhân dân, bảo vệ sự toàn vẹn lãnh thổ, lợi ích quốc gia, dân tộc.

Cũng như đội ngũ nhà giáo nói chung, nhà giáo quân đội có vai trò to lớn, là người quyết định chất lượng GDĐT ở các nhà trường quân đội. Họ là những người trực tiếp tiến hành các hoạt động GDĐT, hiện thực hóa mô hình, mục tiêu giáo dục, hiện thực hóa chuẩn đầu ra của

(*) TS; Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

các nhà trường quân đội. Vai trò của nhà giáo quân đội được phản ánh đúng như quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Nếu không có thầy giáo thì không có giáo dục. Không có giáo dục, không có cán bộ thì cũng không nói gì đến kinh tế - văn hóa”⁽⁴⁾.

Vai trò của nhà giáo quân đội được biểu hiện hết sức cụ thể, họ là người trực tiếp quyết định sự hình thành, củng cố, phát triển phẩm chất chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống và trình độ, năng lực chuyên môn của học viên ở các nhà trường quân đội. Trong hoạt động nghiên cứu khoa học, đội ngũ giảng viên ở các nhà trường quân đội là lực lượng cơ bản, chủ yếu của hoạt động nghiên cứu, bao gồm các nghiên cứu thuộc khoa học tự nhiên, khoa học xã hội và nhân văn, nhân văn quân sự, khoa học kỹ thuật, văn hóa - văn nghệ, nghệ thuật quân sự... Riêng với đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn, vai trò của đội ngũ này còn được khẳng định và chứng minh thông qua cuộc đấu tranh tư tưởng, lý luận, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng.

Trách nhiệm là điều phải làm, phải gánh vác hoặc phải nhận lấy về mình, phải làm tròn nhiệm vụ, công việc, phần việc được giao, với sự ràng buộc đối với lời hứa của mình, nếu kết quả thực hiện không tốt hoặc thực hiện sai thì phải chịu trách nhiệm trước đơn vị. Vì vậy, vị trí, vai trò càng cao quý thì trách nhiệm của bản thân đối với xã hội càng phải cao. Với nhà giáo quân đội, trách nhiệm đó bao gồm: trách nhiệm giữ gìn, phát huy phẩm chất cao quý, truyền thống tốt đẹp “Bộ đội Cụ Hồ”; thực hiện dạy tốt, học tốt; luôn có ý chí vượt qua mọi khó khăn, làm chủ tri thức khoa học; nhạy bén, tinh thông, yêu nghề; tin tưởng vào sự nghiệp cách mạng; tích cực nghiên cứu khoa học, ứng dụng thành tựu khoa học vào công tác giảng dạy và phải có trách nhiệm tiên phong trong đấu tranh chống các quan điểm sai trái, thù địch, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng; thực hành nêu gương cho người học...

2. Giải pháp nâng cao vai trò, trách nhiệm của đội ngũ nhà giáo quân đội xứng tầm với nhiệm vụ giáo dục và đào tạo trong giai đoạn cách mạng mới

Một là, đẩy mạnh giáo dục, tuyên truyền, nâng cao nhận thức về vai trò của đội ngũ nhà giáo quân đội hiện nay.

Đẩy mạnh công tác giáo dục, tuyên truyền về vai trò của đội ngũ nhà giáo quân đội hiện nay trên cơ sở phát huy vai trò của cả hệ thống chính trị, thông qua các phương tiện truyền thông, đồng thời tích cực nêu gương các giảng viên có uy tín... Trên cơ sở đó, nâng cao nhận thức cho đội ngũ nhà giáo về vị trí, ý nghĩa của nghề dạy học trong xã hội nói chung, công tác GDĐT trong quân đội nói riêng; khích lệ tinh thần sáng tạo, cần cù, chịu khó, tích cực học tập, nghiên cứu để cống hiến sức lực, trí tuệ cho sự nghiệp GDĐT; biết khắc phục khó khăn trong cuộc sống để hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao, xứng đáng với vị trí, vai trò và trách nhiệm của nhà giáo quân đội.

Hai là, bảo đảm đời sống vật chất, tinh thần tương xứng với vị trí, vai trò của đội ngũ nhà giáo trong quân đội.

Luật Giáo dục năm 2005 quy định: Nhà nước tổ chức đào tạo, bồi dưỡng nhà giáo; có chính sách sử dụng, đãi ngộ, bảo đảm các điều kiện cần thiết về vật chất và tinh thần để nhà giáo thực hiện vai trò và trách nhiệm của mình; giữ gìn và phát huy truyền thống quý trọng nhà giáo, tôn vinh nghề giáo. Theo đó, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của đội ngũ giảng viên các nhà trường quân đội, để họ yên tâm, gắn bó với nhiệm vụ, xứng tầm với vị trí xã hội vốn có, đồng thời thúc đẩy đội ngũ nhà giáo cố gắng, phấn đấu xứng đáng với vị thế xã hội, hoàn thành tốt vai trò, trách nhiệm ở các nhà trường quân đội hiện nay.

Đây là biện pháp cần thiết đáp ứng nhu cầu, nguyện vọng, đồng thời là nguồn động lực quan trọng đối với đội ngũ nhà giáo quân đội trong giai đoạn hiện nay. Theo đó, cần thực hiện tốt chế độ, chính sách đãi ngộ với đội ngũ nhà giáo quân đội, nhất là chính sách quân hàm; chăm lo bảo đảm tốt đời sống vật chất, tinh thần. Thực hiện tốt công tác thi đua, khen thưởng, có những hình thức khen thưởng, tôn vinh mang tính đặc thù; xây dựng, nhân rộng tập thể, cá nhân xuất sắc, mô hình, cách làm hiệu quả, điển hình tiên tiến trong công tác GDĐT. Đồng thời, tạo điều kiện thuận lợi cho đội ngũ nhà giáo quân đội yên tâm công tác, phát huy tài năng trong nghề nghiệp, phấn đấu vươn lên hoàn thành chức trách, nhiệm vụ quân đội giao.

Ba là, nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng để đội ngũ nhà giáo quân đội đảm nhiệm được công việc, xứng đáng với vị trí xã hội và luôn nêu cao trách nhiệm xã hội.

Việc nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng cho đội ngũ nhà giáo quân đội xuất phát từ đòi hỏi thực tiễn, đối tượng quản lý, từ mục tiêu, yêu cầu đổi mới GDĐT; đặc điểm, yêu cầu của nghề nghiệp, là điều kiện cần thiết để xứng đáng với vị trí, đảm nhiệm được vai trò, thực hiện tốt trách nhiệm với xã hội. Theo đó, đội ngũ lãnh đạo, quản lý các cấp, đặc biệt là người đứng đầu các nhà trường quân đội cần quan tâm đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ sư phạm cho đội ngũ nhà giáo. Do tính chất đặc thù của hoạt động GDĐT trong quân đội nên trong quá trình giảng dạy ngoài việc truyền thụ kiến thức cho người học, đội ngũ nhà giáo quân đội phải được trang bị chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng, kiến thức khoa học xã hội và nhân văn, kiến thức quân sự - quốc phòng, chuyên môn nghiệp vụ và các kiến thức, nội dung bổ trợ khác như năng lực chỉ huy, năng lực tiến hành công tác đảng, công tác chính trị. Kết hợp chặt chẽ giữa GDĐT với nâng cao khả năng tư duy độc lập, sáng tạo và nghiên cứu khoa học, giữa trang bị kiến thức với bồi dưỡng nâng cao tay nghề cho đội ngũ nhà giáo.

Hình thức đào tạo, bồi dưỡng cần được vận dụng phù hợp với đối tượng, như đào tạo dài hạn, tham gia các lớp đào tạo sau đại học, chứng chỉ nghiệp vụ sư phạm; kết hợp đào tạo với đào tạo lại để bổ sung, cập nhật kiến thức mới, trọng tâm là những môn học, ngành học có sự phát triển nhanh về lý luận và thực tiễn để nhà giáo quân đội không lạc hậu về kiến thức; khuyến khích đội ngũ nhà giáo quân đội tự học, tự bồi dưỡng nhằm đáp ứng yêu cầu nâng cao chất lượng giảng dạy, nghiên cứu khoa học, xứng đáng với vị trí, vai trò và trách nhiệm xã hội.

Bốn là, phát huy tinh thần tự hào, tự tôn ngành nghề của đội ngũ nhà giáo quân đội.

Đề cao vai trò, trách nhiệm của đội ngũ nhà giáo quân đội không chỉ là các biện pháp tác động khách quan mà phải đặt trong mối quan hệ với nhân tố chủ quan. Do vậy, cần khích lệ lòng tự hào, tự tôn ngành nghề của

đội ngũ nhà giáo quân đội, để họ thực sự tâm huyết, say mê, tận tụy với công việc. Đây là yếu tố quan trọng trong việc nâng cao chất lượng công tác chuyên môn, chính từ sự say mê, tâm huyết, trách nhiệm mà giáo viên chủ động trau dồi, tích lũy kiến thức lý luận, thực tiễn ở mọi lúc, mọi nơi, tự mình rèn luyện kỹ năng trong công việc, phương pháp sư phạm để tăng hiệu quả, khả năng chuyển tải đến học viên một cách hiệu quả nhất, qua đó giúp đội ngũ nhà giáo không ngừng củng cố, giữ vững vị trí, phát huy vai trò và trách nhiệm, sẵn sàng nhận và hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao.

Bên cạnh đó, đội ngũ nhà giáo trong quân đội cần chủ động bồi dưỡng, nâng cao năng lực chuyên môn, tích cực đổi mới phương pháp dạy học, chủ động đẩy mạnh chuyển đổi số, ứng dụng công nghệ thông tin trong quá trình công tác. Việc áp dụng và vận dụng tốt thành tựu của Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư vào GDĐT là cơ sở để nâng cao chất lượng công tác chuyên môn, dạy và học đáp ứng yêu cầu trong giai đoạn cách mạng mới./.

Ghi chú:

(1) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H.2021, tr.138.

(2) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 14, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.403.

(3), (4) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 15, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.508, tr.508.

Tài liệu tham khảo:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H. 2021.

2. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Kết luận số 51-KL/TW ngày 30/5/2019 của Ban Bí thư về tiếp tục thực hiện Nghị quyết Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*.

3. Đảng ủy Quân sự Trung ương, *Nghị quyết số 86/NQ-ĐUQSTƯ về công tác giáo dục và đào tạo trong tình hình mới*.

4. Luật Giáo dục, Nxb Hồng Đức, 2015.